

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSP.WPP.140.24.2020.ML

Warszawa, 1 czerwca 2020 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

przekazuję przyjęte przez Radę Ministrów **stanowisko** wobec komisyjnego projektu ustawy:

- **o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy o stosunku Państwa do Karaimskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej (druk nr 241).**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z poważaniem

Mateusz Morawiecki

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Stanowisko Rady Ministrów
wobec komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy o stosunku Państwa
do Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy
o stosunku Państwa do Karańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej
(druk nr 241)

Celem komisyjnego projektu ustawy jest dokonanie zmian w ustawie z dnia 21 kwietnia 1936 r. o stosunku Państwa do Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz w ustawie z dnia 21 kwietnia 1936 r. o stosunku Państwa do Karańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej polegających na uwzględnieniu zmian granic Polski, jakie nastąpiły po II wojnie światowej, poprzez eliminację odwołań do miasta i krainy, które obecnie leżą na terytorium Litwy.

Stosowanie większości przepisów zmienianych ustaw rodzi obecnie poważne trudności. Są to regulacje archaiczne, charakterystyczne dla przedwojennego systemu zwierzchnictwa państwa nad Kościołami i związkami wyznaniowymi, charakteryzujące się przyznaniem państwu szeregu uprawnień nadzorczych wobec związków wyznaniowych – w tym w zakresie obsady stanowisk kierowniczych w tych związkach czy w zakresie zatwierdzania prawa wewnętrznego tych związków. Przepisów tych nie można pogodzić z konstytucyjną zasadą rozdziału państwa od Kościołów i związków wyznaniowych. Autorzy projektu mają też świadomość, że w tych okolicznościach właściwym rozwiązaniem byłoby opracowanie nowych projektów ustaw – co jednak z uwagi na wątpliwości prawne i złożoność takiego procesu może być zadaniem bardzo trudnym i czasochłonnym. Jednak w ich opinii żadne okoliczności nie uzasadniają utrzymywania w obowiązujących ustawach odwołań do miasta i krainy, które od czasu zakończenia II wojny światowej nie leżą w RP.

Ustawa z dnia 21 kwietnia 1936 r. o stosunku Państwa do Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że siedzibą Muftiego oraz Najwyższego Kolegium Muzułmańskiego jest Wilno – mimo że zgodnie z § 1 ust. 3 Statutu Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej siedziba władz naczelnych Związku znajduje się w Polsce – w Białymstoku. Aktualnie obowiązująca ustawa nakłada także szereg obowiązków na Wojewodę Wileńskiego – a więc na organ, który nie istnieje. Celem projektowanej ustawy jest potwierdzenie stanu faktycznego – wskazanie, że siedzibą władz

Związku jest Białystok, a w konsekwencji – że zadania przypisane w ustawie dla wojewody będzie wykonywał Wojewoda Podlaski.

Ustawa z dnia 21 kwietnia 1936 r. o stosunku Państwa do Karaimskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej także stanowi, że siedzibą Hachana jest Wilno – mimo że siedziba władz naczelnych Związku znajduje się w Polsce – w Warszawie. Także ta ustawa nakłada szereg obowiązków na nieistniejący organ, jakim jest Wojewoda Wileński. Celem projektowanej ustawy jest potwierdzenie stanu faktycznego – wskazanie, że siedzibą władz Związku jest Warszawa, a w konsekwencji – że zadania przypisane w ustawie dla wojewody będzie wykonywał Wojewoda Mazowiecki.

Rada Ministrów podziela stanowisko autorów projektu, zgodnie z którym stosowanie większości przepisów wyżej wymienionych ustaw rodzi trudności w dzisiejszej dobie w związku z zasadniczą zmianą realiów społeczno-politycznych i prawnych. Są to regulacje archaiczne, które są charakterystyczne dla przedwojennego systemu zwierzchnictwa państwa nad Kościołami i związkami wyznaniowymi. Ustawy te charakteryzują się przyznaniem państwu szeregu uprawnień nadzorczych wobec związków wyznaniowych, szczególnie w zakresie obsady stanowisk kierowniczych w tych związkach, czy w zakresie zatwierdzania prawa wewnętrznego, które dzisiaj są właściwie nie do pogodzenia z konstytucyjną zasadą rozdziału państwa od kościołów i związków wyznaniowych.

Rada Ministrów zwraca jednak uwagę na fakt, że w związku z art. 25 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stosunki między Rzeczpospolitą Polską a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi określają ustawy uchwalone na podstawie umów zawartych między Radą Ministrów a właściwymi przedstawicielami kościołów i innych związków wyznaniowych. Jednakże ani Konstytucja RP, ani żaden inny akt prawny nie precyzują trybu przygotowania i zawierania tych umów. Ogólną dyrektywę, na podstawie której kształtowane są stosunki pomiędzy państwem a kościołami i związkami wyznaniowymi, wyznacza art. 25 ust. 3 Konstytucji, który stanowi, że wspomniane stosunki powinny być formułowane na zasadzie poszanowania autonomii państwa, kościołów i związków wyznaniowych, na zasadzie poszanowania wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie oraz współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego.

Istnieje tylko jeden przypadek realizacji w praktyce procedury zawartej w art. 25 ust. 5 Konstytucji, a mianowicie przypadek ustawy z dnia 13 maja 2011 r. o finansowaniu

Prawosławnego Seminarium Duchownego w Warszawie z budżetu państwa. Proces legislacyjny tej ustawy może stanowić wzorzec do ewentualnej pracy nad ustawą zawartą w druku nr 241.

Wspomniany wyżej projekt ustawy stanowił przedłożenie poselskie i Rada Ministrów w swoim stanowisku popierała kontynuowanie prac legislacyjnych. Podkreślała jednak, że uchwalanie ustawy powinno być, zgodnie z art. 25 ust. 5 Konstytucji, poprzedzone zawarciem stosownej umowy Rady Ministrów z Polskim Autokefalicznym Kościołem Prawosławnym. Przedłożenie projektu było z 2008 r., natomiast ustawa w 2009 r. była przedmiotem prac sejmowej Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży. Prace nad tą ustawą zostały zawieszone do czasu, kiedy Rada Ministrów z Polskim Autokefalicznym Kościołem Prawosławnym wypracowała konsensus i zawarła stosowną umowę w dniu 6 kwietnia 2011 r. Dopiero wówczas Sejm uchwalił ustawę na posiedzeniu w dniu 13 maja 2011 r.

Zatem ewentualne wprowadzenie zmian przewidzianych w projekcie stanowiącym druk nr 241 wymagałoby zachowania trybu, o którym mowa w art. 25 ust. 5 Konstytucji. Ponieważ z art. 25 Konstytucji dla organów władzy publicznej, co niejednokrotnie podkreślał Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie, wynika obowiązek poszukiwania w sferze stosunków między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi rozwiązań prawodawczych o charakterze konsensualnym, które znajdują akceptację wszystkich adresatów, ustawodawca nie może podejmować jednostronnych rozstrzygnięć w tym zakresie. Ewentualne zmiany w tych ustawach powinny być poprzedzone rozmowami z właściwymi przedstawicielami Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej i Karaïmskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej. Rozmowy powinny być zakończone zawarciem stosownego porozumienia. W opinii Rady Ministrów w innym przypadku można by było spotkać się z zarzutem obarczenia tych aktów prawnych istotną wadą konstytucyjną.

W związku z powyższym Rada Ministrów rekomenduje dalsze prowadzenie prac legislacyjnych nad projektem zawartym w druku nr 241, pod warunkiem zachowania omówionych wyżej wymogów wynikających z art. 25 ust. 5 Konstytucji RP.